

HODNOCENÍ ŽÁKŮ A AUTOEVALUACE ŠKOLY

Pravidla pro hodnocení žáků

Pravidla pro hodnocení a klasifikaci žáků Biskupského gymnázia v Ostravě jsou stanovena ve Školním řádu Biskupského gymnázia v Ostravě v bodě VII. (viz příloha č.1)

Autoevaluace školy

Oblasti hodnocení školy:

- podmínky ve vzdělávání
- průběh vzdělávání
- podpora školy žákům, spolupráce s rodiči
- výsledky vzdělávání žáků
- řízení školy, kvalita personální práce, kvalita dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků
- úroveň výsledků práce školy vzhledem k podmínkám vzdělávání a ekonomickým zdrojům

Pro evaluaci školy využijeme testové baterie Kalibro, které zahrnují evaluační dotazníky pro učitele, žáky, rodiče i vedení školy. Dotýkají se všech výše zmíněných oblastí. Další testy Kalibro využíváme ke zjišťování výsledků vzdělávání na nižším gymnáziu, konkrétně v kvartě žáci absolvují testy z českého jazyka, matematiky a anglického jazyka. Testy jsou součástí tzv. malé maturity v kvartě a k nim je zařazeno vypracování ročníkové práce z vybraného předmětu a její veřejná obhajoba. Žáci oktávy se v současné době zúčastňují šetření CERMATu Maturita nanečisto.

V rámci autoevaluace ředitelka školy každoročně vypracovává záměry školy na daný školní rok, které vycházejí z koncepce školy. Záměry se týkají oblasti ekonomické, materiálně technické, výchovně vzdělávací, personální, spolupráce s rodiči a ostatními organizacemi, všímají si náplně programů školy – sociálního, ekologického a výchovy k manželství a rodičovství, také se zabývají zahraničními aktivitami, prezentací školy na veřejnosti a duchovní výchovou. Záměry jsou součástí celoškolního plánu práce na daný školní rok. V závěru školního roku pak jednotlivé body ředitelka vyhodnotí, a vyvodí úkoly vyplývající cí z hodnocení pro následující školní rok.

Ředitelka školy rovněž zpracovává plán kontrolní a hospitační činnosti na daný školní rok v oblasti výchovně vzdělávací, v oblasti vedení lidí, BOZP a PO a v oblasti hospodářské. Součástí tohoto plánu jsou způsoby kontroly i hodnocení výsledků kontroly. Také tyto plány jsou zveřejňovány v plánu práce pro příslušný školní rok.

Pro další vzdělávání pedagogických pracovníků je rovněž zpracován plán na daný školní rok, který v obecné podobě zachycuje oblasti, v nichž se někteří vyučující musejí proškolit, což vyplynulo z hospitační činnosti a ze záměrů školy. Někteří vyučující si doplňují vzdělání, případně absolvují funkční studium. I tento plán je součástí ročního plánu práce a je v závěru školního roku vyhodnocen.

Všechny dokumenty jsou k nahlédnutí u ředitelky školy.

Předsedové předmětových komisí průběžně monitorují výchovně vzdělávací činnost pedagogů ze své komise, zejména se zaměřují na plnění osnov rozpracovaných v tematických plánech a na dodržování dohodnutých strategií k dosahování klíčových kompetencí v daném předmětu.

Každý vyučující usiluje o sebehodnocení v oblasti plánování a realizace výuky, také v oblasti sebevzdělávání a zvyšování kvality své práce a v neposlední řadě hodnotí svůj podíl na týmové práci.

Příloha k ŠVP č. 1 – Výňatek ze školního řádu Biskupského gymnázia v Ostravě

Hodnocení a klasifikace žáků Biskupského gymnázia v Ostravě

Klasifikace žáků se řídí příslušnými legislativními opatřeními platnými v České republice a níže uvedenými ustanoveními.

A: Obecná ustanovení

- I. Hodnocením rozumíme plánovitý a řízený proces získávání podkladů o výkonech žáka v daném předmětu (resp. o chování) a na ně navazující záměrné a analytické posuzování dosažené úrovně těchto výkonů (nebo chování) podle dopředu daných kritérií. Hodnocení vypovídá o vývoji žáka v čase, o tom, jak splnil kritéria v daném předmětu i jaké je jeho pořadí v rámci srovnatelné skupiny.
- II. Cíle hodnocení:
 - z hlediska učitele
 - a) průběžná kontrola plnění výukových cílů, včetně případné korekce (formativní, zpětnovazební hodnocení)
 - b) zjišťování úrovně žákova výkonu (vědomostí, dovedností, postojů) dosažené za sledované období (tj. posouzení, co se za určité období naučil) a klasifikace
 - c) tvorba podkladů pro informování vnějších autorit o prospěchu a dosažených kompetencích žáka
 - z hlediska žáka
 - a) poskytnutí zpětné vazby o pokroku v plnění zamýšlených výukových cílů (pomoc při odkrývání silných a slabých stránek)
 - b) porovnání dosaženého výkonu (vědomostí, dovedností, postojů) s výkonem očekávaným, který je vymezen jako norma nebo kritérium
 - c) vytvoření modelu pro nácvik a zvládnutí hodnocení vlastního výkonu či výkonu spolužáka
- III. Předpoklady objektivního hodnocení
 1. Učitel promyslí a vždy dopředu (při plánování výuky, před každou hodnotící činností) oznámí
 - a) výukové cíle (co se mají žáci naučit), resp. kompetence, které mají žáci získat
 - b) požadovanou úroveň výkonů v návaznosti na cíle (co bude hodnoceno)
 - c) kritéria či normy hodnocení, požadavky pro klasifikaci v daném předmětu
 2. Učitel stanoví tyto cíle na základě standardů a učebních osnov, jejich konkretizaci na příslušné období. Z takto stanovených cílů a učební látky probrané v daném předmětu a třídě k datu hodnocení vychází při získávání podkladů pro hodnocení (tj. konkrétní zjišťování výkonů).

3. Učitel vytváří žákům podmínky pro podání přiměřeného výkonu. Při tvorbě zkuškových materiálů vychází učitel ze zásady, že i průměrně nadaný, ale pracovitý žák má možnost dosáhnout velmi dobrého výsledku.

4. Zjišťování výkonů pro následné hodnocení se provádí zásadně v době vyučování. Mimo vyučování lze provádět pouze obhajoby seminárních prací, kontrolní písemné práce v náhradním termínu (viz níže) nebo komisionální zkoušky opravné či jiné, přičemž platí, že tyto zkoušky jsou veřejné.

5. Učitel promýšlí, jak žáky motivovat a systematicky zapojit do hodnocení:

- a) protože působí jako vzor a metodik, vysvětluje žákům postup a důvody svého hodnocení
- b) nechává žáky hodnotit výkony spolužáků i sebe sama podle dopředu daných kritérií, vždy trvá na příslušném zdůvodnění
- c) součástí sebehodnocení (i hodnocení spolužáků) je umění odhalit chybu (kontrola práce, opravování), umění posoudit chybu (závažnost chyby, příčiny) a umění najít cestu k nápravě (východisko).

6. Žák zná a pochopí pravidla hodnocení.

IV. Požadavky na hodnocení

- a) kultivovanost a pozitivní atmosféra
- b) konstruktivnost (přínos pro žáka i učitele)
- c) promyšlenost a efektivnost
- d) jasnost, srozumitelnost a včasnost komunikace ve všech fázích hodnocení (od stanovení požadavků až po oznamování zjištěných výsledků)
- e) systematičnost (pravidelnost)
- f) pestrost typů a metod hodnocení
- g) zohlednění specifických potřeb žáka, které vyplývají z doporučení pedagogicko psychologických poraden a pedagogických center
- h) vědeckost (mj. při tvorbě vlastních testů)

V. Práva rodičů

Rodiče mají právo:

- a) být seznámeni s obecnými pravidly hodnocení žáků i konkrétními zásadami hodnocení v daném předmětu
- b) být seznámeni s průběžným hodnocením výkonů žáka a jeho klasifikací

- c) požádat o nahlédnutí do archivovaných materiálů týkajících se hodnocení výkonů žáka v příslušném klasifikačním období či o kopii těchto materiálů (za stanovený poplatek)
- d) požádat o termín konzultace s vyučujícím daného předmětu, třídního učitele, výchovného poradce, zástupce ředitele či ředitele školy
- e) podat informace podstatné pro hodnocení výkonů či chování žáka na začátku klasifikačního období nebo v jeho průběhu vždy ihned poté, co došlo k podstatné události, která může ovlivnit výkony a jejich následné hodnocení

Vzhledem k výše uvedeným právům rodičů má učitel právo nepřihlížet k intervenci rodičů, která by se konala až před závěrečnou klasifikací a omezovala by objektivitu hodnocení za celé sledované období.

B: Získávání podkladů pro hodnocení – metody zjišťování výkonů žáka

I. Průběžné sledování výkonů žáka a jeho připravenosti na vyučování, včetně zpracování domácích úkolů.

Učitel zjišťuje úroveň schopností – zpracovat novou učební látku, porozumět vyučovacím postupům, správně zařadit a použít zpracované. Zohledňují se výkony žáky ve všech formách práce (samostatná, párová, skupinová). U domácích úkolů se zjišťuje kromě výše uvedených schopností též systematičnost a pečlivost jejich zpracování.

II. Průběžné sledování aktivity, pozornosti, úsilí a pečlivosti žáka v hodině

Učitel zjišťuje úroveň spolupráce žáka ve vyučování, jeho zájem prokázat svůj výkon a úroveň takto prokázaného výkonu, úsilí, pečlivosti a úroveň plnění konkrétních dílčích cílů, resp. úkolů v dané hodině.

Pro průběžné sledování žáka uvedené pod body I. a II. lze použít kromě metody pozorování zejména orientační zkoušení (otázka – odpověď), zadání konkrétního, časově nenáročného úkolu, krátkého písemného zkoušení (tzv. „desetiminutivky“) atd.

III. Ústní zkoušení za účelem sumativního hodnocení

Učitel zjišťuje úroveň žákových znalostí a úroveň jeho schopnosti použít znalosti (při řešení úkolů a problémů), kterou žák prokazuje v komunikaci s učitelem, případně se spolužáky, nejlépe metodou dialogu.

Pro ústní zkoušení platí: Učitel oznámí žákovi cíl a téma zkoušení a hodnotící kritéria. Pokud se žák v průběhu zkoušky dopustí chyby, která má podstatný vliv na řešení úkolu, učitel ho na chybu upozorní.

Ústní zkouška včetně hodnocení trvá maximálně 10 minut na nižším stupni gymnázia, na vyšším stupni gymnázia pak 15 minut. Ústní část komisionální zkoušky trvá pro oba stupně gymnázia 15 minut.

Žák musí být z vyučovacího předmětu vyzkoušen ústně dvakrát za každé klasifikační období, v předmětech s převahou praktických činností je pak zkoušen prakticky dvakrát za klasifikační období. Ve vyučovacím předmětu s dvouhodinovou a nižší týdenní dotací hodin může být jedno ústní zkoušení nahrazeno zkoušením písemným.

IV. Písemné zkoušení za účelem sumativního hodnocení

Učitel zjišťuje úroveň žákových znalostí a úroveň jeho schopnosti je použit (při řešení úkolů či problémů), kterou žák prokazuje samostatně v písemném projevu.

a) *kontrolní písemné práce*

- pololetní písemná práce z českého jazyka a z cizího jazyka
- z matematiky vždy po probrání většiny celku učiva

Kontrolní písemné práce se píše v trvání maximálně jedné vyučovací hodiny, pokud osnovy nestanoví jinak.

Učitel oznámí cíl zkoušky, rozsah látky, která bude zkoušena, optimálně 14 dní, minimálně 1 týden dopředu, včetně hodnotících kritérií. Pokud se rozsah látky týká učiva probraného za pololetí či delší období, určí vyučující vybrané základní učivo.

Termíny kontrolních písemných prací zaznamenávají vyučující jednotlivých předmětů do poznámky v třídní knize nejpozději 1 týden před konáním písemné práce. Pokud žák zmešká termín kontrolní písemné práce, vyučující zváží okolnosti poskytnutí náhradního termínu písemné zkoušky.

Žáci mohou psát v jednom dni pouze jednu kontrolní písemnou práci. V tomto dni mohou být dále žáci zkoušeni pouze orientačně (písemně nebo ústně). Orientační zkoušení by nemělo přesáhnout 10 minut vyučovací hodiny a nemělo by obsahovat větší celky. Při orientačním zkoušení jde o kontrolu probírané látky.

b) *písemné práce středního rozsahu*

Tyto práce se většinou píše na závěr tematického celku nebo lekce, zpravidla za období kratší než čtvrtletí. Písemná zkouška středního rozsahu trvá 15 – 30 minut. Celkový počet všech písemných prací tohoto typu nesmí překročit v jednom předmětu počet 4 na nižším gymnáziu a počet 6 na vyšším gymnáziu za jedno pololetí.

Učitel oznámí cíl zkoušky, obsah a hodnotící kritéria minimálně 1 týden dopředu. Termín plánované písemné práce středního rozsahu zapíše do poznámky v třídní knize. Pokud žák zmešká termín této písemné práce, vyučující zváží okolnosti poskytnutí náhradního termínu písemné zkoušky.

Pro písemné práce uvedené pod písmeny a) a b) platí:

Tyto písemné práce se neprovádí první den po prázdninách, které trvaly minimálně sedm dní na sebe navazujících.

Omluvou pro psaní písemné práce těchto typů není žákova krátkodobá (třídenní) předchozí nepřítomnost ve škole.

c) ostatní písemné zkoušky (diktáty ...)

Vyučující není povinen tyto písemné zkoušky oznamovat dopředu. Žák však musí být seznámen s cílem této zkoušky i s hodnotícími kritérii. Počet ostatních písemných zkoušek se řídí potřebami učitele a žáků v konkrétní situaci. Trvá-li písemná zkouška déle než 15 minut (u diktátů v českém jazyku 20 minut), řídí se pravidly pro písemnou zkoušku středního rozsahu.

V. Praktická zkouška

Učitel zjišťuje úroveň schopnosti použít získané znalosti a úroveň dovedností při řešení konkrétních praktických úkolů, kterou žák prokazuje praktickým provedením úkolu ve vyučování.

Pokud nestanoví osnovy jinak, má každý žák právo minimálně na jednu praktickou zkoušku za pololetí v předmětech s praktickým zaměřením. Termín se stanoví alespoň 14 dní dopředu po dohodě s učitelem.

Praktická zkouška může být prováděna pouze tehdy, byla-li žákovi nabídnuta v této oblasti přiměřená příležitost k procvičení. Žák musí být dopředu seznámen s cílem zkoušky a hodnotícími kritérii. V případě, že se žák dopustí chyby podstatné pro další řešení úkolu, učitel na ni podle možnosti ihned poukáže.

VI. Pohybová zkouška – hodnocení tělesné výchovy

Učitel zjišťuje úroveň pohybových dovedností žáka především tím, že žáci plní dopředu stanovené disciplíny a prokazují pohybové dovednosti. Úroveň jejich zvládnutí slouží učiteli jako podklad pro hodnocení. Žák rovněž prokazuje znalost metodiky prováděných cvičení, orientuje se v pravidlech jednotlivých sportovních disciplín a prokazuje kladný vztah k pohybové činnosti v hodinách tělesné výchovy. Žák musí být dopředu seznámen s cílem zkoušky a s hodnotícími kritérii.

VII. Rozbor výsledků činnosti (výrobky, projekty, referáty, seminární práce, deníky, protokoly z laboratorních cvičení ...)

Učitel zjišťuje zejména úroveň schopnosti použít získané znalosti, což žák prokazuje samostatnou (případně párovou či skupinovou) dlouhodobější prací na konkrétním úkolu a předložením výsledku práce ve vyučování, případně s ústní či jinou prezentací.

Pro rozbor výsledků činnosti platí:

Učitel dopředu oznámí cíl, obsah a hodnotící kritéria. Projekty či seminární práce se odevzdávají v písemné formě v termínu stanoveném vyučujícím. Vyučující příslušného předmětu rovněž stanoví způsob prezentace či případné obhajoby žákovy práce.

Neodevzdání zadané seminární práce, ročníkové práce, protokolů, čtenářských deníků, referátů ve stanoveném termínu může být důvodem neklasifikování z daného předmětu.

C: Posuzování výkonů, formy hodnocení, stanovení souhrnné známky

Základní formou sumativního hodnocení je klasifikace. Obecná kritéria pro jednotlivé klasifikační stupně jsou uvedena v Kritériích hodnocení (viz níže).

Učitel klasifikaci důsledně a soustavně doplňuje promyšleným slovním hodnocením, v němž uplatňuje osobní přístup k žákovi. Oznamuje žákovi přednosti a nedostatky jeho výkonu tak, aby podpořil sebedůvěru žáka a motivoval ho k dalšímu studiu.

Vedle klasifikace je možné vést i alternativní způsob hodnocení; ten však musí být jednoznačně převoditelný na klasifikaci.

Souhrnnou známku na závěr klasifikačního období stanovuje učitel příslušného předmětu na základě rozsahu a stupně obtížnosti jednotlivých zjištěných výkonů žáka a jejich významu. Vyučuje-li danému předmětu více vyučujících, stanovují souhrnnou známku všichni vyučující po vzájemné dohodě.

Žák má právo být seznámen s navrhovanou souhrnnou známkou nejpozději dva (tři) dny před klasifikační pedagogickou radou. Učitel je povinen klasifikaci objektivně zdůvodnit a zhodnotit práci žáka v jednotlivých oblastech (tj. splnění komplexních, příp. dílčích cílů).

D: Kritéria hodnocení a specifická pravidla hodnocení v jednotlivých předmětech (skupinách předmětů)

Kritéria pro jednotlivé stupně klasifikace:

Výborný – žák dokáže zcela samostatně hovořit na dané téma, spojuje logicky a návazně fakta, hovoří bez návodných otázek, nedělá žádné věcné chyby, tvořivě aplikuje poznatky na praktických příkladech, reaguje pohotově na podněty, dovede skloubit znalosti z jiných oborů.

Chvalitebný – žák dokáže samostatně hovořit na dané téma, občas je potřeba položit otázku, na kterou pohotově a správně odpovídá, nedělá věcné chyby, reaguje na podněty, ale je méně pohotový a obratný. Dovede skloubit poznatky z jiných oborů.

Dobry – žák zvládá obsahově dobře učivo, jeho ústní projev je méně samostatný a vyžaduje spolupráci s učitelem. Na návodné otázky odpovídá dobře, může se dopustit menších nepřesností. Prokáže, že probranému učivu porozuměl.

Dostatečný – žák nehovoří samostatně, je třeba intenzivní spolupráce s učitelem, na návodné otázky odpovídá nepřesně, dělá věcné chyby, neprokáže, že učivo obsahově zvládl. Nedovede spojit poznatky a vědomosti z jiných oborů do logického celku.

Nedostatečný – žák není připraven, nezvládl probraný celek, nereaguje na návodné otázky, dělá závažné chyby v úsudku i ve vyjadřování.

Klasifikace písemného projevu:

- při hodnocení úkolů exaktního charakteru může vyučující použít bodový systém (viz příloha), pokud tento vyhovuje záměrům vyučujícího
- při hodnocení úkolů, které vyžadují souvislé a ucelené odpovědi, jsou pravidla klasifikace stejná jako při ústním zkoušení.
-

Klasifikace předmětů s převahou praktického zaměření:

- hodnotí se osvojení praktických dovedností a návyků, zvládnutí správných a účelných způsobů práce
- dále se hodnotí aktivita, samostatnost a tvořivost v praktických činnostech
- hodnotí se také dodržování předpisů o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci, vlastní organizace práce

Klasifikace předmětů výchovného zaměření (hudební výchova, výtvarná výchova, výchova k občanství, společenské vědy, náboženská výchova):

V hodnocení se klade důraz zejména na:

- stupeň tvořivosti a samostatnosti projevu
- osvojení potřebných vědomostí, dovedností, zkušeností a jejich tvořivou aplikaci
- kvalitu projevu
- vztah žáka k činnostem a jeho zájem o ně
- estetické vnímání

Klasifikace tělesné výchovy:

S přihlédnutím ke zdravotnímu stavu žáka se hodnotí zvláště:

- všeobecná zdatnost
- výkonnost
- snaha o zvládnutí požadovaného úkonu
- vztah žáka k prováděným činnostem a jeho zájem o ně

Specifická pravidla hodnocení v jednotlivých předmětech (skupinách předmětů)

Tato pravidla jsou stanovena na základě konsensu předmětových komisí a upravují zejména:

- předmět hodnocení (komplexní a dílčí cíle, oblasti hodnocení)
- hodnotící kritéria pro jednotlivé hodnotící činnosti
- minimální, respektive optimální počet jednotlivých hodnotících činností v daném klasifikačním období
- formu hodnocení (např. co a jak bude bodováno)
- pravidla pro opravy známek, pokud obecně daná pravidla nevyhovují specifickému předmětu
- postup při tvorbě souhrnné známky, a to zejména vzájemný poměr jednotlivých hodnotících metod na výsledné známce s ohledem na cíle a obsah předmětu

E: Závěrečná ustanovení k hodnocení a klasifikaci žáků

1. Tato pravidla jsou závazná pro všechny pedagogické pracovníky školy a pro všechny žáky. Třídní učitel je povinen seznámit žáky s pravidly hodnocení.
2. Dodržování pravidel hodnocení je kontrolováno ředitelem školy, zástupcem ředitele, předsedy předmětových komisí, a to při hospitační činnosti, přím rozhovorech s učiteli, na jednáních pedagogické rady a rozбором pedagogické dokumentace. Kromě postupů uvedených ve školním řádu Biskupského gymnázia mají všichni žáci možnost se k hodnocení vyjádřit.
3. V odůvodněném případě může ředitel školy udělit výjimku z těchto pravidel.
4. Každý člen společenství může navrhnout změnu pravidel hodnocení. O návrhu budou jednat pedagogičtí pracovníci školy, studentská rada, případně Klub rodičů a přátel školy Biskupského gymnázia.
5. Tato pravidla byla přijata po předchozím projednání pedagogickou radou, Klubem rodičů a přátel školy Biskupského gymnázia a studentskou radou.

F: Výchovná opatření

- 1) Výchovnými opatřeními jsou pochvala ředitele školy, pochvala spirituála, pochvala třídního učitele, napomenutí třídního učitele, důtka třídního učitele, důtka ředitele školy, podmíněčné vyloučení ze školy a vyloučení ze školy. Pochvala může být spojena i s udělením věcného daru. Pochvalu může udělit také zástupce státní či církevní správy.
- 2) Udělit napomenutí, důtku, podmíněčné vyloučení ze studia nebo vyloučení ze studia může profesor, nebo ředitel školy pouze
 - při provinění žáka proti tomuto školnímu řádu, úmyslnému ublížení na zdraví, krádeži, při úmyslném ničení majetku či při dalším porušení základních etických norem,
 - po té, co žákovi sdělil, kterou z povinností který bod tohoto školního řádu, kdy a jakým způsobem nedodržel či porušil, vyslechne případné žákovo vysvětlení situace a žákovi zdůvodní, proč považuje za nezbytné uložit výchovné opatření,
 - v závažnějších případech přizve třídní učitel (výchovný poradce, ředitel školy) k projednávání provinění žáka také jeho zákonného zástupce; o schůzce je proveden zápis, který je uložen u výchovného poradce.

Komentář:

Škola má velmi podrobně zpracován klasifikační řád pro své žáky, který podporuje zejména pozitivní stránku hodnocení. Velmi jasně jsou zpracována pravidla pro hodnocení jednotlivých skupin předmětů a pro výchovná opatření. Autevaluace školy odpovídá vyhlášce 15/2005 Sb. Vlastní hodnocení školy je zpracováváno vždy na období jednoho školního roku, předkládání výsledků hodnocení také vyhovuje výše zmíněné vyhlášce.